

1963, נחלקה תעשיית הקולנוע המצרית לשני גופים:

- הסקטור הציבורי — שבראשו עמד עבד אל-קאד אחתם, שהיה באותם ימים הממונה על כל ענייני הקולנוע במצרים. המפיקים והבמאים שהשתייכו לסקטור זה, קיבלו מימון ממשלתי כימעט-מלא לכל הסרטים שהפיקו.
- הסקטור הפרטי — שבו היו חברים מפיקים עצמאיים, אשר מימנו את הסרטים שעשו מכינם.

לחלוקה זו היתה השפעה מכרעת, והיא

"שים עין על זווזו" מלודרמה מתקתקה

חשובה מאד להבנת התפתחותה או, נכון יותר, איי-התפתחותה של תעשיית-הסרטים המצרית; למעלה מ-2500 סרטים הניבה תעשיית-הקולנוע המצרית במשך 46 שנות קיומה. רק כ-100 מביניהם נחשבים, על-פי אמות-המידה של מבקרים מערביים, כסרי טיפ ביוניונים (1). וגם אלה הם פרי חיקוי של סירטי המערב.

80 אחוזים מכלל הסרטים הם סירטי שיר, אהבה, מין וקומדיה. מאחר שהמפיקים בסקטור הפרטי הכירו את טעמו, הרגליו ונהיות-ליבו של הקהל שלהם, וכיוון ש-חששו מהפסדים — ורבים אף חזו כאלה על בשרם — המשיכו לייצר סרטים על-פי המתכונת הרגילה, בתוספת סממנים מעריביים. ואומנם, בדרך-כלל "הלכו" הסרטים שלהם יפה, וכיסייהם — גם-אם לא נתמלאו — בוודאי לא התרוקנו.

אנשי הסקטור הציבורי, לעומתם, ידעו שיהיה כיסוי כספי לסרטים שיעשו. כיוון שכך, בתרו רבים מהם לעשות סרטים יוצאי דופן. מבקר-הקולנוע מיספר אחד של מיצ' ריים, סאמי סלמוני, חוזר ומדגיש במאמריו כי הסרטים שהופקו באמצע שנות השישים, במיסגרת הסקטור הציבורי, הם הטובים ביותר שידעה תעשיית-הקולנוע המצרית מעודה.

"הכדור עדיין בכיסי" ** סרט יוצא-דופן

ואולם, סרטים אלה נחלו כישלון חרוץ, ועלו למשלם-המיסים המצרי מיליוני לירות. כאשר הביאה העיחתנות המצרית נתונים מיספריים על הפסדים אלה, קמה זעקה גדולה שהגיעה עד למועצת האומה המצרית, הוגשו שאילתות, ואז — בעל-כורחם — נסחפו אנשי הסקטור הציבורי כורס, והחלו להשתתף בייצור סירטי ה"שטאנץ".

כיום יכול כל מפיץ מצרי לקבל הלוואה או מענק — ולעשות סרט ככל העולה על רוחו. ואומנם, מרבית הסרטים שנעשו בי-שנה האחרונה, זכו במימון ממשלתי.

על השאלה מדוע תמנן הממשלה המצרית סרט מסויים, מבלי שתדע מראש במה יעסוק, יש תשובה ברורה וחד-משמעית: שום מפיץ מצרי לא יסתכן עוד לחרוג מן השיגרה, שכן הוא יודע שהפסדו מובטח לו מראש — הקהל פשוט לא יילך לראות את הסרט.

שני קריטריונים מנחים את מישרד-התרבות המצרי, שבראשו עומד הסופר יוסף אל-סבאעי, במדיניות שהוא נוקט בענף הקולנוע. האחד: עידוד הסרט ה"מקורי"; השני: עידוד ביקורת כנגד אלה שבסירטיהם הם סוטים מדרכו של המימסד או אף יוצאים נגדו.

במתקתק-החינוך, הכפופה למישרד-התרבות המצרי, רואים בסרטים אמצעי אידי-אלי לצייד את ההמונים בידע. ואומנם, ביוזמתו של הגוף המצרי לענייני קולנוע, הוצאו אל המסכים סירטי-איכות וסרטים מגמתיים רבים, אך הציבור המצרי נוטה להדיר רגליו מסרטים אלה.

הסיבה לכך שסרטים אמנותיים ואחרים, יוצאי-דופן מבחינה זו או אחרת — נכש' ליט, ברורה אף היא. השנה חגגה תעשיית-הסרטים המצרית 46 שנים להיווסדה. במה' לך שנים אלה הורגל הציבור המצרי למת-כונת כימעט-קבועה של סרטים: ריקודי-בטן, שירים, פרשיות-אתבה, תנועות מסויי-מות מאד של שחקנים מוכרים. כשכל זה נעלם — כבאותם סרטים המתימרים להיות אמנותיים ושונים — יוצא הקהל את האולם בכעס, ומותח על הסרט ביקורת שלילית. סיפורו של הבימאי המצרי חסן כמאל יכול לשמש דוגמה טובה להמחשת הנושא. כמאל למד בימיו וצילום במצרים ובחו"ל, ועבד בטלוויזיה המצרית. משם עבר לענף

צילום בסרט זה היו מהפכניים. דסים של-מים הוקדשו בעיתוני מצריים לביקורת — שהיתה אוהדת מאד לעושי-הסרט ולשחקניו — אך הסרט עצמו נחל כישלון חרוץ. הוא הוצג ארבעה שבועות בלבד. הקהל המצרי לא אהב את ההירהורים ואת היעדר-העלילה.

אחרי הכישלון, שהיה גם מנת-הלקה של גיבורת הסרט, סועד חוסני, היא נואשת והחליטה לחדול להשתתף בסרטים יוצאי-דופן. לכן פנתה אל הבימאי חסן אל-אמאס, והחלה עובדת עימו. אל-אמאס הוא בימאי

עלילות הגבורה ממילחמת יום הכיפורים

מתחרים על האקרן המצרי לשווא עם מלודרמה, רקודי בטן ואהבה בלתי-אפשרית

מפורסם ופורח מאד במצריים, והוא זוכה תדיר בביקורות קטלניות על כל הקומדיות, מחנות-הזמר וסירטי-האהבה שהוא עושה. מבקר-הקולנוע של מצריים נוהגים לומר: "האסכולה של אמאס הורסת את הסרט המצרי". וחס אף הדיבוקו לו את התואר "אוייב הסרטים האמנותיים". בישראל נוה-גים להשוות את הסרטים שעשה אל-אמאס לסרטי של ג'ורג' עובדיה שרית ונורית. אך אמאס מצפצף על הביקורת, ומאז 1949 רשם לזכותו בימיו של 150 (1) סרטים. לאחרונה, כך סיפר עיתון-הקולנוע המצרי אל-כואב, ביקש ממנו מפיץ סורי לביים עבורו סרט, ומשנכח עדימה עמוס לוח-עבודתו של הבימאי המצרי, שלף מארנקו המחאה ריקה והפציר בו למלאה ולקבוע בעצמו את הסכום שתמורתו יסכים לעבוד. חסן אל-אמאס וסועד חוסני עשו יחד את שיש עין על זווזו, והתגובה על הסרט היתה מדהימה: מיליוני מילים נכתבו עליו. תחילה שפכו עליו המבקרים קיתונות

אחרון, אבי נמצא בצמרת-העץ. הוא סיפור-אהבה בכיכובו של השחקן-זמר המצרי הי-נועד עבד אל-חלים חאפו, הוא הוצג במצריים במשך 40 שבועות ברציפות. בימאי אחר הוא סעיד מרוזק, הלה, שי-למד מניסיונם המר של עמיתיו, החליט גם הוא לעסוק בנושא בלתי-שיגורתי, אולם לשם הוצאתו אל הפועל, הלך על שמות כוכבי-קופסה מבטיחים: סועד חוסני, מחמוד מרסי ונור אשריף. הוא גם הסתייע בצלם מיספר אחד של מצריים — עבד אל-עזיז פהמי.

אהבה ומין

סירטו של מרוזק אשתי והכלב, מספר על שלושה אנשים היושבים בתוך מיגדלור, ומתחלפים ביניהם מדי ארבעה חודשים. הסרט מביא את מחשבותיהם, התי-כנסותם בתוך עצמם וכל מה שעלולה ה-בדידות לעולל לנפש האדם. הבימוי וה-

"אשתי והכלב" (חסן רמזי ונוריה לוטפי) סרט מעולה — כישלון קופתי

הקהל

נגד איכות

עבר היתה מעורבותו של המישטר המצרי במשק שלו גדולה יותר, והיא לא פסחה גם על ענף-הקולנוע. בתקופת-שילטונו של גמאל עבד אל-נאצר, בשנת

* סועד חוסני.
** נגלא פתחי.